

Σημείωμα του Επιμελητή Σύνταξης

«Πάνω στους Ώμους Γιγάντων» Εγκωμιάζοντας τους Ανθρώπους, τη Ζωή και τη Μουσική

Γιώργος Τσίρης

Κατά την προετοιμασία αυτού του τεύχους του *Approaches*, οι διεθνείς κοινότητες της μουσικοθεραπείας, της μουσικολογίας και της μουσικοπαιδαγωγικής αποχαιρέτησαν δύο 'γίγαντες': τον Tony Wigram και τον Christopher Small αντίστοιχα.

Ο Tony Wigram (1953-2011) συνέβαλε καθοριστικά στην εξέλιξη της μουσικοθεραπείας σε παγκόσμιο επίπεδο. Η συνεισφορά του σε ένα εύρος εκπαιδευτικών και ερευνητικών προγραμμάτων ανά τον κόσμο έπαιξε καταλυτικό ρόλο στην ανάπτυξη της μουσικοθεραπείας ως επάγγελμα και επιστήμη, ενώ το εκτενές συγγραφικό του έργο αποτελεί πλούσια παρακαταθήκη για τις επόμενες γενιές μουσικοθεραπευτών (και όχι μόνο)¹. Αποδίδοντας φόρο τιμής στον Wigram, το τεύχος αυτό ξεκινάει με ένα αφιέρωμα στη ζωή και το έργο του, γραμμένο από την Hanne Mette Ridder και την Ulla Holck. Με αυτήν την ευκαιρία θα ήθελα να εκφράσω και προσωπικά ευγνωμοσύνη στον Tony για όλη την προσφορά του στο χώρο της μουσικοθεραπείας, αλλά και να μεταφέρω τις θερμές του ευχές προς όλη την ελληνική μουσικοθεραπευτική κοινότητα – κάτι που εξέφρασε ο ίδιος το Μάρτιο του 2011 όταν τον συνάντησα για τελευταία φορά.

Λίγους μήνες μετά το θάνατο του Tony Wigram, ένας ακόμη 'γίγαντας' – αυτή τη φορά από το χώρο της μουσικολογίας και της μουσικοπαιδαγωγικής – έφυγε από τη ζωή: ο Christopher Small (1927-2011). Το πρωτοποριακό έργο του Small, και συγκεκριμένα η συμβολή του

στην κατανόηση της μουσικής ως πράξη, ως κάτι που κάνουμε (κάτι που ο ίδιος απέδωσε με το νεολογισμό *musiciking*), έχει συνεισφέρει σημαντικά στην ανάπτυξη του επιστημονικού διαλόγου σε ένα εύρος πεδίων, συμπεριλαμβανομένης της μουσικοθεραπείας και της ειδικής μουσικής παιδαγωγικής.

Ο θάνατος του Small συνέπεσε με την προετοιμασία μίας σειράς άρθρων προς δημοσίευση στο *Approaches* τα οποία εστίαζαν στο ρόλο της μουσικής πράξης στους χώρους της μουσικοθεραπείας, και άλλων συγγενικών επιστημονικών πεδίων. Αυτή η συγκυρία γεγονότων οδήγησε στη δημοσίευση ενός γενικότερου αφιέρωματος με αναφορά τόσο στη σημασία και τις εφαρμογές της έννοιας του *musiciking*, όσο και στη ζωή και το ευρύτερο έργο του Small².

Αυτό το αφιέρωμα ξεκινάει με τα κείμενα της Δανάη Στεφάνου και του Παναγιώτη Κανελλόπουλου οι οποίοι γράφουν για την προσφορά του Small στους χώρους της μουσικολογίας και της μουσικοπαιδαγωγικής αντίστοιχα. Αντλώντας από την προσωπική του εμπειρία, ο κάθε συγγραφέας παρουσιάζει μέσα από το δικό του πρίσμα τον καθοριστικό ρόλο που έπαιξε ο Small στην αλλαγή του τρόπου με τον οποίο κατανοούμε τη μουσική – αναδεικνύοντας παράλληλα τις κοινωνικές, πολιτισμικές και πολιτικές διαστάσεις της μουσικής.

Στη συνέχεια ακολουθεί το άρθρο του Daniele Parziani με τίτλο *Orchestral Conducting as Educational Practice: A Smallian Perspective of Relationships and Pedagogy in Youth Orchestras*. Ο συγγραφέας, αντλώντας από την εμπειρία του ως διευθυντής ορχήστρας, εστιάζει στην εφαρμογή του *musiciking* και της θεωρίας του Small στη μουσικοπαιδαγωγική, και συγκεκριμένα στο

¹ Για μία συλλογή του συγγραφικού έργου του Wigram, βλ. Wigram και Sutton (2011), καθώς και το αρχείο του Πανεπιστημίου του Aalborg: <http://vbn.aau.dk/da/persons/tony-wigram/%28b8606bb6-763c-415b-bd4b-0b83df7f0db3%29/publications.html>

Επίσης, για ένα εκτενές αφιέρωμα στον Tony Wigram δείτε το περιοδικό *Voices: A World Forum for Music Therapy*, τεύχος 11(3), www.voices.no

² Για μία συλλογή κειμένων για τη ζωή και το έργο του Small, βλ. <https://public.me.com/robertwalsler>

πλαίσιο της διεύθυνσης νεανικών μουσικών συνόλων. Οι ιδέες που παρουσιάζονται εδώ προσφέρουν γόνιμα ερωτήματα και πιθανά μονοπάτια εφαρμογών σε άλλα πλαίσια εργασίας, συμπεριλαμβανομένων των χώρων της ειδικής μουσικής παιδαγωγικής και της μουσικοθεραπείας. Μερικά από αυτά τα ερωτήματα εγείρονται στο *Ιντερλούδιο* που συνδέει το άρθρο του Parziani με το ακόλουθο άρθρο με το οποίο και ολοκληρώνεται το αφιέρωμα στον Small.

Αυτό το τελευταίο άρθρο του αφιερώματος, εστιάζει στην έννοια του *musicizing* μελετώντας τα νοήματα της μουσικής πράξης στην κατασκευή ταυτοτήτων, καθώς και τα νοήματα της μουσικής πράξης ως υγεία και θεραπεία. Αυτή η μελέτη διεξάγεται μέσα από ένα διεπιστημονικό πρίσμα όπου η σύγχρονη μουσικολογία συναντά τη μουσικοθεραπεία. Κατά αυτόν τον τρόπο, επιχειρείται μία συστηματική εισαγωγή του όρου *musicizing* στην ελληνική γλώσσα (ως *μουσικοτροπία*), καθώς και στους αντίστοιχους (δι)επιστημονικούς διαλόγους.

Στη συνέχεια ακολουθούν τρεις βιβλιοκριτικές από τη Μαρία Αποστολιάδη-Le Boudier, την Kimberly McCord και τον Δημήτρη Σαρρή αντίστοιχα, καθώς και δύο ανταποκρίσεις από συνέδρια: ο Τέο Δημητριάδης γράφει για το Παγκόσμιο Συνέδριο Μουσικοθεραπείας (5-9 Ιουλίου 2011, Νότιος Κορέα), ενώ η Muriel Swijghuisen Reigersberg γράφει – μέσα από μία εθνομουσικολογική σκοπιά – για το συνέδριο της SEMPRE 'Striking a Chord'; *Music, Health and Wellbeing: Current Developments in Research and Practice* (9-10 September 2011, Ηνωμένο Βασίλειο).

Το τεύχος αυτό ολοκληρώνεται με τις μεταφρασμένες περιλήψεις των άρθρων, καθώς και με τις καθιερωμένες ενημερωτικές ενότητες: *Νέες Διεθνείς Δημοσιεύσεις* και *Προσεχή Δρώμενα*.

Κλείνοντας αυτό το σημείωμα θα ήθελα να παραθέσω μερικά λόγια του Tony Wigram και του Christopher Small που – ο καθένας με τον τρόπο του – ανέδειξαν μέσα από το έργο τους τη δύναμη της μουσικής στη ζωή του ανθρώπων:

Δεν πρέπει ποτέ να ξεχάσετε να πιστεύετε στη δύναμη της μουσικής στη ζωή μας και ως θεραπεία για τους ανθρώπους που πάσχουν από πολύ σοβαρές ψυχικές και σωματικές προκλήσεις για την υγεία, οι οποίοι είναι ακόμα και σε απόγνωση³

Tony Wigram

Η θεμελιώδης φύση και το νόημα της μουσικής δεν βρίσκονται ούτε σε αντικείμενα ούτε σε μουσικά έργα αλλά στην ίδια την πράξη, σε αυτό που οι άνθρωποι κάνουν. Μπορούμε να ελπίζουμε ότι θα καταλάβουμε τη φύση της μουσικής και τη λειτουργία που επιτελεί στην ανθρώπινη ζωή μόνον αν κατανοήσουμε τι κάνουν οι άνθρωποι όταν συμμετέχουν σε μία μουσική πράξη.

Christopher Small

Βιβλιογραφία

- Small, C. (2010). *Μουσικοτροπώντας: Τα Νοήματα της Μουσικής Πράξης* (μτφρ. Δ. Παπασταύρου & Σ. Λούστας). Αθήνα: Ιανός.
- Wigram, T. (2011). Speech to the American Music Therapy Association (AMTA). Retrieved on 16 October 2011, from www.youtube.com/watch?v=jpPLsULmFGA
- Wigram, T. & Sutton, J. (2011). A dialogue with Prof. Tony Wigram. Considering music therapy research in a changing world: A review of publications and their related links with the development of the music therapy profession over 3 decades. *British Journal of Music Therapy*, 25(1), 8-31.

Προτεινόμενη παραπομπή:

- Τσίρης, Γ. (2011). «Πάνω στους ώμους γιγάντων» - Εγκωμιάζοντας τους ανθρώπους, τη ζωή, και τη μουσική. *Approaches: Μουσικοθεραπεία & Ειδική Μουσική Παιδαγωγική*, 3(2), 58-59. Ανακτήθηκε από το <http://approaches.primarymusic.gr>

³ Απόσπασμα από το χαιρετισμό του Wigram (2011) στο εθνικό συνέδριο της Αμερικάνικης Ένωσης Μουσικοθεραπείας (AMTA) όπου τιμήθηκε με το Ειδικό Προεδρικό Βραβείο για την προσφορά του ως θεραπευτής, εκπαιδευτικός και ερευνητής.